

<https://ui.ac.ir/en>

Journal of Literary Arts

E-ISSN: 2322-3448

Document Type: Research Paper

Vol. 12, Issue 3, No.32, Autumn 2020, pp.169-190

Received: 06/06/2020 Accepted: 21/09/2020

A Study of Critiques and the Theory of Structuralism in Articles of the Literary Criticism and Sulaymaniyah University Journals

Bakhan Ahmad Hama Amin

Ph. D. Student of Persian language and literature, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran
bakhan_ahmad@yahoo.com

Nasrin Ali Akbari*

*Corresponding Author: Associate Professor of Persian Language and Literature, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran
naliakbary@yahoo.com

Erfan Rajabi

Assistant Professor, Department of English Language and Literature, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran
rajabi.e.sh@gmail.com

Abstract

In Iran, as well as in Iraqi Kurdistan, the critique of literary texts using 'literary theories' has grown in recent years. The present study investigates published articles in 'Literary Criticism' and 'Sulaimaniyah University' journals. The research method in this article is criticizing the critiques. The aim was to answer two questions: Why has this kind of critique and theory taken up so much volume? How have researchers applied this theory? The volume of the articles includes 188 Persian and 76 Kurdish articles. After discarding 46 Persian and 29 Kurdish articles in terms of the basic structure, the scope was reduced to 142 Persian and 47 Kurdish articles. After analyzing the articles, it was found that the theory of structuralism was used in 47 Persian articles (33.9%) and 15 Kurdish articles (33.09%). The theory had the largest share in the articles compared to the type of critique and other theories. An attempt has been made to apply the critique and theory of structuralism in these articles, to express the differences and correspondence of the type of attitude in Kurdish and Persian articles. The findings of the research are that in the published articles of both journals, this theory is not fully understood and they have a general view that can be one of the reasons for the great application of this theory in published articles. Looking at how this theory is used, it can be said that Kurdish researchers have dealt with this theory more superficially and most of the time there is no analysis of the type of structure in the text. Also, unlike Persian articles, theories such as structuralist mythology, paleontology, structuralist psychology, Bakhtin conversation logic, do not exist in Kurdish articles at all. Another point in the published articles of the two journals is the refusal of researchers to study the sources in the original language or the sources of the first degree of constructivism, which is directly related to the type of application and analysis of texts.

1. Introduction

The critique of literary texts using 'literary theories' has grown in recent years in Iran, as well as in Iraqi

Kurdistan. This could be due to a kind of imitation of Europeans and a new definition of criticism, with the influence of Anglo-American cultural and social developments. Because in the West, since the beginning of the twentieth century, turning to literary theories has become very important and many books have been written about it. Every article or literary research needs theoretical support, and every researcher must use one or more literary critiques and theories to advance the work in order to maintain the scientific level of his / her research and its tastelessness.

Literary Criticism Journal is one of the most popular journals in the field of academic literary criticism, which was launched in 2008 and soon became a base for many critics in the field of criticism and theory. Sulaimaniyah University Journal is one of the most prestigious academic journals. Therefore, the present study investigates published articles in 'Literary Criticism' and 'Sulaimaniyah University' journals.

2. Research Method (Metacriticism, Criticizing Criticisms)

To achieve the purpose of the study, in addition to using Cochran's formula for the statistical analysis, metacriticism was used. In this regard different and close words and terms have been used, such as critiques of criticisms, reading of readings, etc. Metacriticism goes beyond literary criticism and criticizes ideas, rules, and methods of critiques together. In other words, it is a way of generally looking at criticism. Studying the critical discourse of metacriticism can help to perpetuate the interlocution and dialogue between different critics.

3. Results

3.1. Data Analysis to Investigate the Amount of Using the Structuralist Theory in The Two Journals: to answer the first research question of the study, after analyzing the articles, it was found that the theory of structuralism was used in 47 Persian articles (33.9%) and 15 Kurdish articles (33.09%). The theory had the largest share in the articles compared to the type of critique and other theories. An attempt has been made to apply the critique and theory of structuralism in these articles, to express the differences and correspondence of the type of attitude in Kurdish and Persian articles.

3.2. Data Analysis to Answer the Question of How to Apply the Structuralist Theory in The Two Journals: with respect to the second research question of the present study, the authors studied the published articles based on different genres to find out the amount and the application of this theory. The following themes were observed in 142 Persian and 47 Kurdish articles.

- A: Classic poetry
- B: Contemporary poetry articles
- C: Articles that are about classical prose/fiction texts
- D: Articles that are written about contemporary or modern prose texts/stories
- E: Articles that are written about a film
- F: Articles that are about critical texts or critiques of criticism and theory
- G: Articles that are about different theories of structuralism with no specific textual analysis.

4. Conclusions

The findings of the present study showed that in the articles of both journals, this theory is not fully understood and they have a general view that can be one of the reasons for the great application of this

theory in published articles. Considering how the structuralism theory is used, it can be said that Kurdish researchers have dealt with this theory more superficially and most of the time there is no analysis of the type of structure in the text. Also, unlike Persian articles, theories such as structuralist mythology, paleontology, structuralist psychology, Bakhtin conversation logic, do not exist in Kurdish articles at all. Another point in the published articles of the two journals is the refusal of researchers to study the sources in the original language or the sources of the first degree of constructivism, which is directly related to the type of application and analysis of texts.

Keywords: Literary Theory, Structuralism, Sulaymaniyah University, Literary Criticism, Application of Theory.

References

- Abasi, M. (2008). *Abdul Qader Gorjani and New Perspective on Literary Criticism*, Maryam Mosharaf (trans.). Teheran: Cheshme.
- Ahmadi, B. (ed.) (2005). *Text structure and interpretation*. Tehran: Nashr-e Markaz.
- ----- (2010). *Structure and Hermeneutics*. 5th ed. Tehran: Game Nao.
- Ardestani, A. (2015). Structuralism and the Problem of Meaning in the Humanities. *Politics Quarterly Journal*, 5(2), 5-17.
- Barzenji, A. T. (2007). *Criticism of the Structuralism from Theory to Practice*. Ph.D Thesis, Sulaimaniyah University.
- Brosler, C. (2010). *An Introduction to Theories and Methods of Literary Criticism*. Mostafa Abedinifard (trans.). 2nd ed. Tehran: Niloofar.
- Eagleton, T. (2009). *An Introduction to Literary Theory*. Abbas Mokhber (trans.). Tehran: Nashr-e Markaz.
- Eskloz, R. (2010). *An Introduction to Structuralism in Literature*. Farzaneh Taheri (trans.). Tehran: Agah.
- Faler, R. et al. (2015). *Linguistics and Literary Criticism*. 5th ed. Tehran: Nay.
- Gandomkar, R. (2017). *Introduction to Constructivist Semantics*. Tehran: Elmi.
- Goli, H. & Rezaeihafadar, G. (2012). Critique of Structuralism in the Passage of Theory and Adaptation. *Journal of Literary Criticism*, 1(2).
- Habib, M. A. R. (2017). *Modern Literary Criticism and Theory*. Sohrab Tavusi (trans.). 2nd ed. Tehran: Negahe Moaser Publication.
- Harland, R. (2016). *Superstructuralism (Philosophy of Constructivism and Poststructuralism)*. Farzan Sejudi (trans.). 3rd ed. Tehran: Sepehr.
- Kaler, J. (2009). *Constructivist Poetics*. 1st ed. Tehran: Minuye Kherad.
- Karzan, K. A. (2009). *Presenting Good Points of Criticism of Kurdish Poems*. Master thesis, Salah-al-din University, Erbil.
- Kyanibarfrush, H. & Rezvanyan, Q. (2019). *Critical Analysis Of Theory-Based Scientific Research Articles In Academic Literary Journals Based On The Methodological Evolution Of The Humanities*, Proceedings of The 7th National Conference On Literary Criticism And Theory, Vol. 2, Imam Khomeini International University, 501–532.
- Lantrychya, F. (2012). *After the New Critique*. Tehran: Minuye Kherad.
- Makaryk, I. (2014). *Encyclopedia of Contemporary Literary Theories*. Translated by Mehran Mohajer. 5th

ed. Tehran: Agah.

- Mrovati, M. & Hesampur, S. (2015). Citation Analysis of Articles in the Scientific-Research Quarterly of Literary Criticism (1-4). *Quarterly Journal of Literary Criticism*, 1, 155- 169.
- Qasemipur, Q. (2012). *Formalism and Structuralism in the Literature*. Ahvaz: Shahid Chamran University Press.
- ----- (2007). *An Introduction to Formalism in Literature*. Ahvaz: Rash.
- Qorbanyan Rahvard, S. (2017). *Pathology of Scientific-Research Articles of Master Graduate and Ph.D. Graduates courses of Iranian Universities in the Field of Formalist Criticism from 1996 to Spring 2016*. MA Dissertation, (n.p).
- Rashid, F. (2018). *Kurdish Literary Methodology and Literature Critics*. 1st ed. Erbil: Roshnbiri Press.
- Saberi, A. & Taqazifard, A. A. (2016). Literary Criticism in the Works of Seyyed Morteza (May God Have Mercy on Him). *Journal of Critique of Arabic Literature*, 13, 75-104.
- Shekarkhah, Y. (2002). Foundations of Constructive Thought. *Golestaneh Journal*, 37-38.
- Toluei, V. & Rezaei, M. (1989). The Necessity of Applying Developmental Structuralism in the Sociology of Society Literature (Method Structuralism). *Iranian Journal of Sociology*, 8(3), 3 -27.
- Tudrof, T. (2017). *Constructivist Poets*. Translated by Mohammad Sediq Nabavi. 5th ed. Tehran: Agah.
- Zarshenas, Sh. (2003). An Introduction to the Philosophical Foundations of Constructivism and Deconstruction in Literary Criticism. *Fiction Journal*, 68, 12-21.

فنون ادبی

نوع مقاله: پژوهشی

سال دوازدهم، شماره ۳ (پیاپی ۳۲) پاییز ۱۳۹۹، ص ۱۶۹-۱۹۰
تاریخ وصول: ۱۳۹۹/۳/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۶/۳۱

بررسی نقد و نظریه ساختارگرایی در مقالات مجله‌های «نقد ادبی» و «زانکوی سلیمانیه»

باخان احمد حمه امین، دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

bakhan_ahmad@yahoo.com

نسرین علی اکبری*، دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

naliakbary@yahoo.com

عرفان رجبی، استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

rajabi.e.sh@gmail.com

چکیده

این جستار درباره مقالاتی است که در مجله‌های «نقد ادبی» و «زانکوی سلیمانیه» چاپ شده‌اند. حجم نمونه از آن مقاله‌ها شامل ۱۸۸ مقاله فارسی و ۷۶ مقاله کردی است. مرحله بعد در جداسازی نوع نقد و نظریه‌های ادبی در مقاله‌ها مشخص شد که ۴۶ مقاله فارسی و ۲۸ مقاله کردی، از لحاظ پیکره بنیادی مقاله تحقیقی محسوب نمی‌شوند، بدین ترتیب مقاله‌های قابل بررسی، شامل ۱۴۲ مقاله فارسی و ۴۸ مقاله کردی هستند. بعد از تحلیل مقاله‌ها، ۴۴ مقاله فارسی که ۳۰٫۹۸ درصد و ۱۵ مقاله کردی که ۳۱٫۲۵ درصد شدند، از نظریه ساختارگرایی استفاده شده بود که در مقایسه با نوع نقد و نظریه‌های دیگر در مقاله‌ها بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند. سعی بر آن شده که کاربرد نقد و نظریه ساختارگرایی در این مقاله‌ها، تفاوت و تطابق نوع نگرش در مقاله‌های کردی و فارسی بیان شود. هدف آن است به این پرسش‌ها پاسخ داده شود که چرا این نوع نقد و نظریه این حجم زیاد را به خود اختصاص داده است؟ محققان چگونه این نظریه را به کار برده‌اند؟ روش پژوهش در این مقاله، نقد نقد است. یافته‌های پژوهش به صورت کلی این است که در پژوهش‌های هر دو مجله، کاملاً این نظریه درک نشده است و نگرش کلی دارند؛ این خود همین یکی از دلایل کاربردی زیاد این نظریه در مقالات است. با دیدن چگونگی کاربردی آن، می‌توان گفت پژوهشگران کرد سطحی‌تر به این نظریه پرداخته‌اند و اکثراً تحلیلی از نوع ساختار در متن نیامده است.

کلیدواژه‌ها: نظریه ادبی، ساختارگرایی، زانکوی سلیمانی، نقد ادبی، کاربردی نظریه.

مقدمه

در ایران و همچنین در کردستان عراق، در سال‌های اخیر نقد متون ادبی با کاربردی «نظریه‌های ادبی» رشد و اقبال روزافزونی یافته است. دلایل این امر تقلید از اروپاییان، به وجود آمدن تعریف نوینی از نقد ادبی در جهان مدرن و به تأثیر از تحولات اجتماعی و فرهنگی انگلوسامریکایی و شیفتگی به این نوع نقدها در کشورهای مصرف‌کننده است؛ زیرا در غرب از آغاز قرن بیستم روی آوردن به نظریه‌های ادبی از اهمیت زیادی برخوردار شده و کتاب‌های زیادی در این باره نگاشته شده

* مسؤل مکاتبات

است. هر مقاله یا پژوهش ادبی نیاز به پشتوانه نظری دارد و هر پژوهشگر برای حفظ سطح علمی پژوهش خویش و غیرسلیقه‌ای بودنش باید از یک یا چند نقد و نظریه ادبی برای پیشبرد کار بهره بگیرد. بنابراین در این جستار تلاش بر آن است که کاربرست و چگونگی یکی از انواع نقد و نظریه‌ها یعنی ساختارگرایی، در مقاله‌های مذکور بررسی شود.

«مجله نقد ادبی» یکی از مجلات پراقبال در حوزه نقد ادبی دانشگاهی است که از سال ۱۳۸۷ راه‌اندازی شد و دیری نپایید که به پایگاهی برای جولان اندیشه بسیاری از منتقدان در حوزه نقد و نظریه تبدیل شد. اکنون حدوداً بیش از یک دهه از فعالیت این مجله می‌گذرد. مطالب مجله شامل پژوهش‌های نقد ادبی است. «مجله زانکوی سلیمانیه» یکی از پراعتبارترین مجله‌های دانشگاهی است که در دانشگاه سلیمانیه چاپ می‌شود. اکثراً مقاله‌های دانشگاهی و مقاله‌های استادان دانشگاه در آن چاپ می‌شود.

برای توصیف نظریه ساختارگرایی نیازی نیست که بخشی مستقل به آن اختصاص داد؛ زیرا منابع و مقالات زیادی در آن مورد موجود است که اکثر آنها قابل دسترسی است. چند نکته ضروری وجود دارد که باید درباره آن، مواردی را یادآور شد که یکی پیشینه و تاریخ ساختارگرایی در ایران و اقلیم کردستان است تا بتوانیم شرایط اجتماعی و ادبی و... این دو کشور را دریابیم که در جواب سؤال‌های پژوهش به ما کمک می‌کند. دیگری نکته‌هایی درباره نظریه ساختارگرایی و فلسفه و بنیان آن است که در جواب سؤال «چرا ساختارگرایی آن‌قدر اهمیت دارد؟» کمک‌کننده باشد و به پیشینه این نوع از تحلیل و بررسی در ایران و کردستان بپردازیم تا به گسترش دیدگاه‌ها در این مورد کمک کنیم.

نظریه‌های فرمالیست و ساختارگرایی و نظریه‌های باختین، مشابهت بسیاری دارند و تقریباً نگرش آنها به متن در یک راستاست؛ اما تفاوت هم دارند؛ زیرا «فرمالیست‌ها همچون سوسور تاریخ را یکسره حذف نکرده‌اند، بلکه کوشیده‌اند آنچه را که اکنون وجود دارد بشناسند» (احمدی، ۱۳۸۴: ۴۳ و ۴۴)، که این خود یکی از تفاوت‌های میان این دو نظریه به حساب می‌آید. علی‌رغم آن عده‌ای دیگر، اهداف این دو نظریه را جدا می‌دانند و بر آنند که فرمالیست‌ها تنها با عناصری که به فرایند آشنایی‌زدایی مربوط می‌باشد، توجه داشته‌اند؛ اما ساختارگرایان همه عناصر و عملکرد آنها را متأثر می‌دانستند پس ادعای همسانی این دو از سر عدم دقت علمی است (ر.ک. قربانیان رهورد، ۱۳۹۶: ۲۸). درست‌تر این است که بگوییم ریشه ساختارگرایی به فرمالیست و مکتب پراگ باز می‌گردد یا به سبب ویژگی‌های مشترکی که این دو مکتب دارند، یک نوع نگرش هستند با دو اسم جدا و در دو مکان جدا. ساختارگرایان بیشتر در فرانسه شروع به کار کردند و فرمالیست‌ها در روسیه (نک. گلی و رضایی هفتادر، ۱۳۹۱: ۱۰۹). برجسته‌ترین نکات مشترک این دو این است: «مسئله نظام که ادامه نظر فرمالیست‌هاست دغدغه ساختارگرایی هم بود» (تسلیمی، ۱۳۹۰: ۶۵) و «ساختارگرایی در ابتدای شکل‌گیری و در دوران اوج خود بسیاری از ویژگی‌های فرمالیسم را با خود داشته است؛ ساختارگرایی ریشه در فرمالیسم دارد و در تداوم آن شکل گرفته است» (بارفروش و رضوانیان، ۱۳۹۸: ۵۲۹). به همین دلیل لازم بود همه آن مقاله‌هایی که بیشتر با رویکرد فرمالیسم، نظریه باختین و نظریه‌های ساختارگرایی کار کرده‌اند، تحت عنوان ساختارگرایی بررسی شود. هرچند داده‌های پژوهش شامل موارد مذکور است، این به معنای همسانی این نظریه‌ها نیست.

به نظر می‌رسد در مقایسه با کاربرست نظریه‌های دیگر، بیشترین مقاله‌ها در دوره‌ای که ما بررسی کردیم، با نظریه ساختارگرایی کار کرده‌اند که باعث شده است برای تحلیل آن به این جستار قدم برداریم.

پیشینه تحقیق

نقد نقد یا فرانقد سابقه چندانی در ادب فارسی ندارد، اما مطالعاتی نیز انجام شده است که به چند نمونه اشاره می‌شود: «آسیب‌شناسی مقالات علمی- پژوهشی دانش‌آموختگان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌های ایران در حوزه نقد فرمالیستی از سال ۱۳۷۵ تا بهار ۱۳۹۵» (قربانیان رهورد، ۱۳۹۶) درباره نظریه ساختارگرایی نیست، اما به هر حال بررسی نظریه در مقاله‌های علمی و دانشگاهی است. «بررسی انتقادی مقالات ادبیات تطبیقی در ایران در دهه هشتاد» (علوی‌زاده، ۱۳۹۴) که

در این پژوهش نویسنده به‌طور ویژه به کاربرد و نحوه به‌کارگیری نظریه ساختارگرایی نپرداخته است. «بازخوانی انتقادی نقد جامعه‌شناختی در ایران؛ با تکیه بر مقالات علمی پژوهشی» (رضی و راز، ۱۳۹۴). ایشان با روش توصیفی تحلیلی، تعداد ۳۰ مقاله را گزینش کردند تا مهم‌ترین کاستی‌ها و آسیب‌های پژوهش‌های جامعه‌شناسی ادبیات در ایران و عوامل اثرگذار بر آنها شناسایی و بررسی کنند. نتایج این بررسی نشان می‌دهد پژوهش‌های جامعه‌شناسی ادبیات در ایران به‌رغم تنوع در پرداختن به مسائل مختلف، عموماً از نظر خلاقیت در اجرای نظریه‌ها کیفیت لازم را ندارد. از دیگر کاستی‌های این حوزه می‌توان به ضعف تفکر انتقادی، تمرکز بر تبیین سطحی روابط میان متن و جامعه، بی‌توجهی به رابطه ساختاری و در عین حال رابطه دیالکتیک میان شکل و محتوای اثر ادبی، نظریه‌زدگی، درک ناقص از ارتباط متن با نظریه، ضعف روش‌شناختی، بدفهمی متون، گسستگی میان بخش نظری و عملی اشاره کرد. «تحلیل انتقادی مقالات علمی-پژوهشی نظریه‌محور در نشریات ادبی دانشگاهی برمبنای تحول روش‌شناختی علوم انسانی» (کیانی بارفروش و رضوانیان، ۱۳۹۸) که بیشتر تحول روش‌شناسی در مقاله‌های دانشگاهی و کاربست و تحلیل نظریه‌های ادبی در آن مقاله‌ها بررسی شده است و نشان داده که بخش مستقل و اصلی به کاربست و فهمیدن نظریه ساختارگرایی و فرمالیسم در آنها پرداخته است. «تب تند باختین در ایران» (امن‌خانی، ۱۳۹۱) که دو مقاله «گفتگومندی و چندصدایی در شعر حافظ» (صلاحی مقدم) و «چندصدایی در رمان زنان ایران» (حسینی) را نقد کرده است. در نقد مقاله اول آمده که ارزش‌ها بر واقعیت اولویت داده شده، نظریه باختین ساده‌سازی شده و بسیاری از اشعار حافظ نادیده گرفته شده است. در مقاله دوم به این نکته‌ها توجه شده: حضور زنان با چندصدابودن داستان نسبتی ندارد و وجود چند راوی و زاویه دید دلیلی بر چندصدایی بودن نیست. «اقتدار نظریه در پژوهش‌های ادبی معاصر» (امن‌خانی، ۱۳۹۶) که اساس کار در این مقاله، تعدادی از پژوهش‌هایی است که براساس نظریه منطق مکالمه باختین نوشته شده است. پژوهشگر بر این باور است که در این پژوهش‌ها نظریه بر متن سلطه دارد؛ زیرا هرگاه متن با نظریه تطابق نداشته، پژوهشگر آن را با جرح و تعدیل‌هایی با نظریه سازگار کرده که سبب مصنوع شدن متن شده است. از این‌روی، پیشنهاد شده که استقلال متن حفظ شود تا متن به عاملی برای ابطال نظریه و سر برآوردن نظریه‌های جدیدتر تبدیل شود. اما در پژوهش‌های کردی می‌توان گفت برای پیشینه این نوع از تحقیق در کردستان عراق، تنها چند کار اندک علمی-پژوهشی درباره نقد انجام شده است؛ یکی از آنها کتابی است به نام *نقد نقد رمان کردی*، که دکتر فواد رشید (۲۰۰۸) نوشته است. دیگری پایان‌نامه کارشناسی ارشد ادبیات که درباره پایان‌نامه‌هایی که نقد شعری هستند، کار کرده است؛ تحت عنوان «ناراسته‌کافی رهنه‌ی شیعری کوردی - رویکردهای نقد شعر کردی» از کارزان کریم امین (۲۰۰۹) که تقریباً بحث از حوزه‌های نقد ادبی است. اما پژوهشی که درباره مقالات چاپ شده در مجلات باشد، انجام نگرفته است.

باید گفت درباره نقد نقد ساختارگرایی و مقایسه کاربست آن در ادبیات کردی و فارسی هیچ پژوهشی یافت نشد و کسی تاکنون به مقایسه و تطبیق این نوع از پژوهش نپرداخته است و تمام مقاله‌ها و نوشته‌هایی که بررسی شد، بیشتر به‌طور کلی از کاربست، کاربرد، فهمیدن نظریه‌های ادبی به کلی یا به چند نظریه خاص ادبی پرداخته و تنها آن را به نظریه ساختارگرایی محدود نکرده‌اند.

در مجله نقد ادبی مقاله‌هایی با موضوع ساختارگرایی، بیشتر در دهه ۹۰ چاپ شده‌اند که شمارشان ۳۰ مقاله است، ۱۴ مقاله دیگر از آنها در دهه ۸۰ به چاپ رسیده است، اما در مجله زانکوی سلیمانی اکثر آنها در دهه ۲۰۰۰، که شمارشان ۱۰ عدد هست، به چاپ رسیده و ۵ مقاله دیگر از سال ۲۰۱۰ به بعد چاپ شده است؛ بنابراین پس از بررسی و تحقیق در مقالات چاپ‌شده در هردو مجله، متوجه می‌شویم که تاریخ بیشتر مقاله‌های کردی پیش‌تر از چاپ مقاله‌های فارسی هستند؛ هرچند شمار مقاله‌های فارسی بیشتر از مقاله‌های کردی است.

روش تحقیق و پژوهش

در این پژوهش به جز کاربست فرمول کوکران برای نمونه‌گیری آماری، نقد نقد یا فرانقد را به کار می‌گیریم و به چند نکته مهم آن روش اشاره می‌کنیم که بیان چگونگی کار و تحلیل در این پژوهش است.

مبانی نظری

۱ - فرانقد - نقد نقد

برای این روش واژه و اصطلاح‌های متفاوت و نزدیک به هم به کار رفته است، از جمله: نقد نقد، بررسی گفتمان نقدی (تحلیل الخطاب نقدی)، خواندن خواندن (قرأة القرأة)، متا نقد - ماواراء النقد - meta criticism، نقد دیالوگ (گفتگو) - النقد الحواری (نک. فواد رشید، ۲۰۱۸: ۸۰). «فرانقد در واقع یک اظهار نظر یا بحث نقدی است که محور آن شناخت فلسفه و فرایند نقد و اهداف آن است» (ریاحی، ۲۰۰۹: ۳۵ و صابری و فردود، ۱۳۹۸، ۷۷). باید گفت موضوع این نوع از نگرش نقدی از خود پژوهش ادبی، یا کار نقد، جدا است. «موضوع فرا نقد گسترده‌تر و فراتر از موضوع نقد ادبی است و در واقع فرا نقد، اندیشه‌ها، قواعد و شیوه‌های نقدی را با هم مورد نقد قرار می‌دهد» (صابری و فردود، ۷۸، ۹۸، به نقل از جاسم محمود، ۲۰۰۹: ۱۱۸). به بیان دیگر شیوه‌ای از نگرستن کلی است به کار نقد، نوع بینش ناقدان، انتخاب نوع تحلیل و انواع تفکر و اندیشه‌ها که از یک طرف با متن و از طرف دیگر با نقد آن در ارتباط است.

با اینکه نقد نقد واکنش‌هایی است در مقابل شرایط و فضایی که در آن نقش نقد ادبی را برجسته کرده است، یا به وجود آورده است (نک. کارزان کریم، ۲۰۰۹: ۴)، این روش زمینه مناسب جدیدی را برای ذهنیت ناقد دوم فراهم می‌کند، تفکری نقادانه می‌آفریند که از یک طرف زیبایی‌شناسی متن را حفظ می‌کند و از طرف دیگر تأثیر بسیاری در ایجاد گفتمان نقدی ویژه و متفاوت دارد که خود به خود شرایطی نو برای درک متن ادبی و نقدی می‌سازد (فؤاد، ۲۰۱۸: ۸۴).

نقد نقد از یک شیوه و روش معین پیروی نمی‌کند، بلکه ماهیت کار، انتقادی است که کیفیت و کمیت پایبند بودن به متد نقدی را معین می‌کند. به بیان دیگر می‌توان گفت که این روش آزادی بیشتری دارد، هرچند این آزادی نباید باعث آشفتگی و بی‌نظمی در تحلیل باشد و نقد را به سوی سلیقه‌ای بکشاند، بنابراین وظیفه نقد نقد، تقابل و تطبیق کار نقدی است با حقیقت آن متد و اصطلاح‌های نقدی که منتقد ادبی با آنها سروکار داشته است و در پی یافتن پاسخ به این سؤال است: آیا در کار نقدی روش ویژه‌ای یا رویکرد نظری به کار رفته است و چگونه؟ (کارزان کریم امین، ۲۰۰۹: ۲ و فؤاد، ۲۰۱۸: ۸۳).

جاسینسکی بر این باور است که «بررسی مفروضات مفهومی، روشها، رویه‌هایی که منتقدان را در فرایند نقد راهنمایی می‌کند، فرانقد می‌تواند ابزاری برای به چالش کشیدن باورهای متعارف، اصلاح و تعدیل مفروضات و رویه‌های نهفته، و پیشنهاد رویکردهای نوآورانه در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. به‌طور خلاصه، فرانقد می‌تواند کمک کند تا تبادل نظر و گفتگو میان منتقدان مختلف استمرار پیدا کند» (۲۰۰۱: ۳۶۴)

۲- چگونگی کاربست این نظریه در مقاله‌ها و پاسخ به پرسش‌ها

در مورد چرایی حجم کاربست ساختارگرایی و فرمالیسم در مقاله‌های دانشگاهی، کیانی بارفروش و رضوانیان در یک مقاله این موضوع را بررسی کرده‌اند، دلایلی که آنها برای این عمل آورده‌اند چنین است:

۱. بیشترین توجه به نظریه‌های ساختارگرایی و فرمالیست بوده است. عوامل متعددی در استقبال از این نظریه‌ها تأثیرگذارند که برخی از آنها عبارت‌اند از: انبوه‌سازی و شتاب علمی از سوی سیاست‌گذاران و سهولت نگارش مقالات فرمول‌گرای ساختارگرایی، روی گردانی از معناگرایی، صورت علمی بخشیدن به مقالات با توسل به طبقه‌بندی و نمودار و روش‌های ساختاری و فرمالیستی.

۲. پژوهشگران رشته ادبیات فارسی بیشتر منفعل هستند و ادبیات را به عنوان مقوله‌ای تعلیمی و لذت‌بخش می‌بینند.

۳. عدم تلفیق نظریه‌ها و بررسی هر کدام از مضامین زیبایی‌شناختی به‌طور مجزا که باعث شده است برعکس گذشته که بر سر زیبایی‌شناختی و محتوا بحث بوده، امروزه ادبیات نه صرفاً تعلیمی است و نه زیبایی‌شناسی (کیانی بارفروش و رضوانیان، ۱۳۹۸: ۵۲۷ و ۵۲۹).

اما با وجود موافقت با آن نکته‌ها، چند دلیل اصلی و مهم وجود دارد که بیان دلیل اصلی کاربرد این نظریه است و فهم و درک نادرست خود نظریه است؛ زیرا این نظریه آنقدرها که می‌پنداشتند خنثی نیست، چون تنها در پی یافتن ساختار نیست، بلکه دنبال یافتن معنی است و «درصد یافتن نظام قراردادی زیرساختی ادبیات است» (حبیب، ۱۳۹۶: ۱۰۸)، تلاش می‌کنیم براساس نظر نظریه‌پردازان ساختارگرا و دیگران این واقعیت را توضیح دهیم:

در ساختارگرایی «معنا را از طریق تحلیل نظام قواعد مشتمل بر خود ادبیات می‌توان یافت» (برسلر، ۱۳۸۹: ۱۳۲). جستجوی معنی و اهمیت آن، خودبه‌خود کمیت خنثایی این نظریه را می‌کاهد؛ اما این مفاهیم و یافتن آن «کاملاً تمایزی هستند و نه بر مبنای مضمون ایجابی‌شان، بلکه به گونه‌ای سلبی و بر مبنای روابطشان با دیگر اجزای نظام تعریف می‌شوند» (هارلند، ۱۳۹۵: ۲۷؛ به نقل از ibid, 117) و باید گفت این روابط نمادین است نه روستا و آشکار و لازم است به تحلیل نظام آن پرداخت؛ زیرا «ساختارگرایی به‌منزله مرحله‌ای فراسوی روابط درونی‌ای می‌پردازد که زبان و نیز تمامی نظام‌های نمادین یا گفتمانی را می‌سازد» (Joughlin, ۱۳۹۳: ۱۷۳). دو نکته مهم از این تعاریف برداشت می‌شود، یکی این که معنی در متن حائز اهمیت است و ساختارگرایی برای درک آن، تلاشی بر یافتن راه علمی (دور شدن از زندگی‌نامه و... روی آوردن به متن) و منسجم است، دیگر اینکه می‌توانیم این نوع نگرش ساختارگرایی را بر آن تعمیم دهیم که خود این نظریه هم مانند اجزای سازنده هر چیزی به تنهایی به اوج تحلیل نمی‌رسد، بلکه در ارتباط و کمک گرفتن از نظریه‌های دیگر برای شرح و تحلیل معنی و ژرف ساخت ادبیات به اهمیت و ضرورت وجودش می‌رسد. «جهان از روابط میان چیزها و نه خود چیزها ساخته شده است» (گندمکار، ۱۳۹۶: ۱۲۴). یا مانند اسکولز بگوییم که ساختارگرایی تلاشی است برای وحدت بخشیدن به کلیه‌ی علوم، همه آنها با نظام انتقادی بررسی شوند و به انسجام برسند (ر.ک. اسکولز، ۱۳۹۸: ۱۶). از این نگرش‌ها چنین درمی‌یابیم که معنی در متن، از روابط میان نظریه‌ها در وقت و مکان کاربست در متن، به وجود می‌آید نه کاربست یک نظریه یا لایه‌ای از یک نظریه، به ویژه ما می‌دانیم ساختارگرایی تنها پرداختن به زبان نیست (هرچند بیشترین توجه به زبان است)، بلکه شامل ساختارگرایی جامعه‌شناسی و روایت‌شناسی و روان‌شناسی و... هم هست. روان‌شناسی لاکان، جامعه‌شناسی ساختارگرای مارکسیسم التوسر علی‌رغم زبان‌شناسی و نشانه‌شناسی ساختارگرا، برجسته‌ترین دیدگاه‌های ساختارگرایی به انسان و جامعه و بعداً ادبیات هستند (Joughlin, ۱۳۹۳: ۱۷۸-۱۷۹). یافتن معنی و یا پی بردن به کنه آن این نظر تودورف را رد نمی‌کند که «اثر ادبی مانند هر گفته زبانی دیگر، نه از کلمات، بلکه از جمله‌هایی صورت بسته است که به سیاق‌های گوناگون کلام متعلق‌اند» (تودورف، ۱۳۹۶: ۴۳)، بلکه این تفکر، منتقد را ناچار می‌کند که برای یافتن معنی، به اسلوب متن و جمله‌ها دقت کند.

همچنانکه ساختارگرایان به محتوای متن به‌تنهایی و مستقلاً نگریسته‌اند، این حالت را کالر چنین تحلیل می‌کند: «شاید به این دلیل که مضمون متن از عناصر تشکیل نشده است، بلکه این اصطلاح به قالب‌های منسجمی اطلاق می‌شود که ما در متن تشخیص می‌دهیم» (۱۳۸۸: ۳۱۱). به بیان دیگر، معنی چنان با ساختارها آمیخته است که جدایی ناپذیرند؛ در حدی که «هیچ دالی بدون مدلول و هیچ مدلولی نیز بدون دال، امکان طرح نمی‌یابد. این پیوند جدایی ناپذیر، نشانه زبان است» (گندمکار، ۱۳۹۶: ۱۴۹). می‌توان گفت مسئله معنا را نادیده نگرفته‌اند و بسیار هم حائز اهمیت بوده است؛ اما طریق به دست آوردن آن متفاوت از شیوه‌های گذشته بوده است؛ زیرا پیش‌تر از راه زندگی‌نامه و محیط زندگی فرد به معنای متن پی می‌بردند، در حالی که اکنون از طریق شکل و فرم بررسی می‌شود. در واقع همچنان در پی معنای متن هستند، اما راه متفاوتی در پیش گرفته‌اند؛ چنانکه گندمکار می‌گوید: «معنی‌شناسی ساختارگرا با الهام از این نگرش مدنظر سوسور سعی بر آن داشتند تا به شکل

تازه‌ای معنی واژه را مطالعه کند» (همان: ۱۷۸). چنین به نظر می‌رسد که همین تفکر و نگرش باعث درک ناکافی این نظریه از طرف بعضی از پژوهشگران شده است؛ بنابراین چنین تفسیر کرده‌اند که تنها پرداختن به شکل (صورت، زبان، ساختار، عناصر...) برای تحلیل متن کافی است و در پی یافتن و ژرف‌ساخت متن نبوده‌اند و به دلیل این ختتایی فریبنده نظریه را فهم نکرده‌اند؛ چنانکه سوسور معتقد است مهم‌ترین قسمت کار در ساختگرایی تحلیل نشانه‌هاست یا زبان‌شناسی خود بنیان نظریه را خیلی ضروری می‌دانست که نشانه‌شناسی و عمق متن بود نه تنها زبان و ساختار آن. به این ترتیب روشن است در ساختارگرایی یکی از اصلی‌ترین جستجوها، جستجوی معنی است که می‌توانیم بگوییم، ژرف‌ساخت هدف آنهاست یا به بیان دیگر عمق کار ساختارگرایان تلاش برای یافتن معنی منسجم و علمی و قطعی است که کاملاً وابسته به ساختار باشد. گلدمن مفهومی به نام ساختارگرایی تاریخی دارد که مسائل اجتماعی آن را تشکیل می‌دهد که منجر به تولید متن ادبی می‌گردد که در سنت مارکسیستی، لوکاچ، متن ادبی را به عنوان واسطه یا وسیله‌ای جهت تحلیل و بررسی مسائل جامعه‌شناسی به کار می‌برد (ر.ک طلوعی و رضایی، ۱۳۸۶: ۵ و ۶). بنابراین چنین دریافت می‌شود که دلیل اهمیت این نظریه، نقش بسیار مهم آن در سطح محتوا و رابطه‌اش با جامعه و فرهنگ است.

همچنین مسئله زبان مهم‌ترین موضوع ساختگرایی است و می‌توان گفت پرداختن به زبان، خودبه‌خود منتقد را به سمت وسوی این نظریه می‌کشاند. راجر فالر می‌گوید: «شعرشناسی به مسائل ساختار کلام می‌پردازد، ... از آنجاکه زبان‌شناسی علم جهانی ساختار کلام است، شعرشناسی را باید جزء مکمل زبان‌شناسی دانست» (فالر و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۹). برخی از نظریه‌پردازان ساختگرا چنین می‌پندارند که زبان‌شناسی نمی‌تواند تفسیر متن ادبی را انجام دهد (نک. لتریچیا، ۱۳۹۳: ۱۳۳). شاید به دلیل همین باشد که برخی ساختگرایی را بزرگ‌تر از مسئله زبان می‌دانند؛ چنانکه «پیاژه ساختگرایی را نوعی جهان‌بینی عام در مطالعه انواع نظام‌های پیرامون انسان می‌داند که قرار نیست فقط به مطالعه نظام زبان محدود باشد» (گندمکار، ۱۳۹۶: ۱۰۴).

در تقابل این دیدگاه برخی زبان را به عنوان سازنده ساختار می‌پندارند و بعد با تحلیل آن تفسیر و لایه‌های پنهان متن ادبی را می‌یابند، در همان راستای قبلی، وقتی کالر درباره نظام زیربنایی حرف می‌زند، دقیقاً دنبال به دست آوردن معنی رفتارهای انسانی و تولیدات آن است تا به تحقق آن معانی دست یابد (کالر، ۱۳۸۸: ۲۱). درحالی‌که باید گفت: «تقریباً تمامی رویکردهای زبان‌شناسی را می‌توانیم ساختگرا بدانیم» (گندمکار، ۱۳۹۶: ۱۰۵)، اما تمام اینها برای به دست آوردن معنی و دلالت عمیق زبان و ساختار آن، تا اندازه‌ای لازم است؛ چراکه ساختارها و انواع آن خودبه‌خود دارای یک معنی و مفهوم خاص‌اند.

در انتها می‌توان گفت: «ساختگرایان، آنهایی هستند که به شیوه مشترکی درباره ساختارها می‌اندیشند؛ زبان‌شناسان ساختگرا مانند سوسور و یاکوبسن، مردم‌شناسان ساختگرا مانند لوی استروس، نشانه‌شناسان ساختگرا مانند گریما و بارت...» (هارلند، ۱۳۹۵: ۱۰). بنابراین یک متن ادبی شاید به انواع مختلف از ساختارگرایی نیاز داشته باشیم تا همه لایه‌های متن را بیابیم و چون و چرایی آن را تحلیل و بررسی کنیم. در این صورت ساختارگرایی به اهداف خودش می‌رسد که تنها نشان‌دادن ساختار متن نیست، بلکه زیرساخت و معنی پنهان متن است.

در مقاله‌ها یا داده‌های این پژوهش می‌بینیم که اکثر مقاله‌ها تنها ساختار را پیدا کرده‌اند و به تحلیل و چرایی آن نرسیده‌اند؛ این نشانه عدم درک نظریه است و همین باعث شده که آن را ختتی و بی‌دردسر بدانند. به همین دلیل حجم کاربرد این نظریه و کاربرد آن بیشتر از نقد و نظریه‌های دیگر در تحلیل متن ادبی است. نتایج تحلیل مقاله‌ها این‌گونه است که در مقاله‌های کردی، اکثر آنها به تحلیل واقعی، به بیان دیگر، چرایی وجود آن ساختار نپرداخته‌اند، یا در پی معنی برآورده از آن ساختار و چینش زبانی نبوده‌اند؛ به‌ویژه در تحلیل شعر نو که به‌خوبی به نظریه‌ها هم اشاره نشده است و تحلیل‌ها شخصی و سلیقه‌ای هستند. در مقاله‌های فارسی باوجود کاربرد نظریه، به‌جز بررسی‌هایی که درباره نثر کلاسیک فارسی شده است؛ که آنها تقریباً

کامل‌ترین بخش داده‌ها از لحاظ تحلیل هستند و تلاش بر جواب چرایی وجود نوع ساختار و معنی و فهم در آنها به واسطه نظریه‌های نشانه‌شناسی و روان‌شناسی شده است. در خیلی از مقاله‌های دیگر تنها به پیدا کردن ساختار و یافتن آن پرداخته‌اند و از چرایی و ارتباط آن با معنی و زیرساختش غافل بوده‌اند. البته ۵ مقاله فارسی و ۱ مقاله کردی، تحلیل متن نیستند. به بیان دیگر درک ناکامل از این نظریه یکی از اسباب کاربست فراوان این نظریه است.

عنوان مقالات در دو جدول

جدول شماره ۱ - مقالات فارسی

سال چاپ	عنوان مقاله	نام خانوادگی نویسنده
۱۳۹۱	سورنالیسم در حکایت‌های صوفیانه (معرفی یک نوع روایی کهن)	اسدی و بزرگ بیگدلی
۱۳۸۷	تحلیل نشانه‌شناختی فیلم بدون دخترم هرگز	آقاجانی
۱۳۹۱	زمان روایی در رمان پیکر فرهاد	اکبری بیرق و قربانیا
۱۳۹۱	تب تند باختین در ایران	امن‌خانی
۱۳۹۶	اقدار نظریه در پژوهش‌های معاصر نگاهی آسیب‌شناختی به نسبت متن و نظریه در پژوهش‌های نظریه‌محور	امن‌خانی
۱۳۹۰	گفتاری در باب گونه‌های سخن	باختین (ترجمه قاسمی پور)
۱۳۹۲	تداخل درونی در مثنوی	بامشکی
۱۳۸۹	محوریت قهرمانان زن در قصه‌های عامیانه (تحلیل افسانه‌ها به‌مثابه رؤیاهای جمعی زنان)	بیات
۱۳۸۸	بن‌مایه؛ تعاریف، گونه‌ها، کارکردها و ..	پارسانسب
۱۳۹۷	دیرینه‌شناسی کرامات صوفیان؛ مطالعه موردی: طعام اندک و اطعام بسیار	پورمظفری
۱۳۸۷	بلاغت مخاطب و گفت‌وگوی با متن	پورنامداریان
۱۳۹۷	گیله مرد بزرگ علوی علیه ایدئولوژی یا ابزاری ایدئولوژی	جاویدشاه و حدائق
۱۳۸۸	رویکرد روایت‌شناختی به داستان دو دنیا اثر گلی ترقی	حدادی
۱۳۸۷	ژانر وهمناک؛ شگرف و شگفت در فرج بعد از شدت	حری
۱۳۹۳	درآمدی بر نظریه عام کلیشه‌ها	حسن‌زاده میرعلی، اکبری بیرق، یآوری و صادقی
۱۳۸۷	بازخوانی فرمالیستی غزلی از بیدل	حسن‌لی
۱۳۸۷	مولانا و حافظ، دو همدل یا دو هم‌زبان	حق‌شناس
۱۳۹۰	شخصیت کنیزک در مثنوی معنوی	خادمی و قوام
۱۳۹۰	قابلیت‌های نمایشی مناظره‌های منثور با رویکرد گفتگو محور؛ براساس مناظره‌های عصر مشروطه در ایران و قلمرو زبان فارسی در آسیای مرکزی	خدایار، الهامیان و یوسفیان کناری
۱۳۹۰	موتیف و گونه‌ها و کارکردهای آن در داستان‌های صادق هدایت	دهقان و تقوی
۱۳۸۹	رمزگشایی روایت «بی‌بی»ها	دهقانی دیزلی و امیری

۱۳۹۷	آسیب‌شناسی کاربرد استعاره در فرایند نظریه‌پردازی فرمالیسم مکانیکی	سلطانی
۱۳۹۶	بررسی ارتباط گفتمان قدرت با شخصیت نافرمان در فراداستان فارسی	سنگی، مهدوی و بامشکی
۱۳۸۸	تحلیل و بررسی شازده احتجاب گلشیری با دیدگاه ساخت‌گرایانه	سیدان
۱۳۸۸	از نشانه‌شناسی ساختگرا تا نشانه‌معناشناسی گفتمانی	شعیری
۱۳۹۵	بازنمایی اسطوره حیوان داماد در حکایتی صوفیانه	صادقی
۱۳۹۴	نقد ادبی از تأویل اثر تا تحلیل متن	صافی پیرلوجه
۱۳۸۸	تأملی در مثنوی معنوی با رویکرد منطق مکالمه‌ای باختین	عباسی و بالو
۱۳۹۳	کارناوال‌گرایی در شطرنج با ماشین قیامت	غفاری و سعیدی
۱۳۹۰	تمثیل رؤیا به مثابه یک نوع ادبی	فرویدی‌پور
۱۳۸۷	زمان و روایت	قاسمی‌پور
۱۳۹۰	بررسی قابلیت‌های نقد کهن‌الگویی در مطالعات تطبیقی؛ نگاهی گذرا به کهن‌الگوهای سایه و سفر قهرمان	قربان صباغ و سلطان بیاد
۱۳۹۴	از یقین به تردیدی تحول وجه‌نمایی قهرمان رمان طوبی و معنای شب از دیدگاه نشانه‌شناسی جامعه‌شناسی	کاظمی نوایی، سجودی، فاضلی و ساسانی
۱۳۹۵	توان تحلیلی مربع نشانه‌شناختی در خوانش شعر	الگونه جونقانی
۱۳۹۶	نورتروپ فرای و رده‌بندی سمبول‌ها	الگونه جونقانی
۱۳۹۴	پژوهشی درباره ساختار اثر هنری از چشم‌انداز لوتمن	الگونه جونقانی
۱۳۹۴	سبک‌شناسی روایت: الگوی تأویلی خطا، مجازات در حکایات عرفانی	محمدی کله سر
۱۳۹۱	بررسی تطبیقی نظریه شعری محمدتقی بهار و ابراهیم عبدالقادر المازنی	محمدی، عباسی، غفارپورصدیقی
۱۳۸۸	بررسی چند شگرد روایی در قصه‌های مثنوی	مهدی‌زاده فرد و امامی
۱۳۹۱	صندوق‌خانه ایدئولوژی تأویل نشانه‌شناسی «گیاهی در قرنطینه»	نجدی
۱۳۸۹	نگاهی نشانه‌شناختی به واژه آیه در قرآن کریم	نجفیان، عامری و قیومی
۱۳۹۰	تحلیل ساختاری داستان نل و دمن فیضی دکنی	نیازی و باباصفیری
۱۳۹۵	رده‌بندی داستان‌های عاشقانه فارسی	واعظزاده
۱۳۹۲	تکامل شخصیت وهاب در زمینه عشق در داستان « خانه ادیسی‌ها» بر مبنای الگوی سفر قهرمان جوزف کمپبل	یدالهی

جدول شماره ۲. مقالات کردی

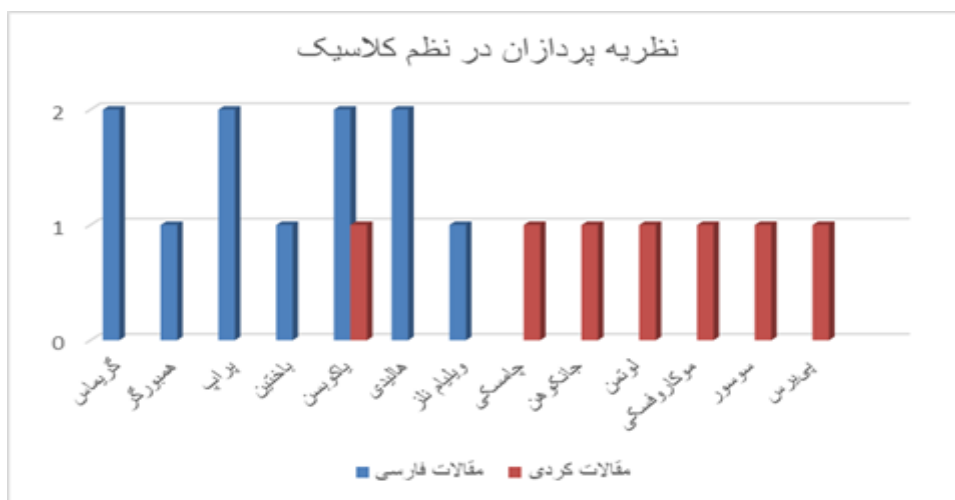
نام خانوادگی نویسنده	عنوان اصلی مقاله	ترجمه فارسی مقاله	سال چاپ (میلادی)
آزاد عبدالواحد کریم	شعریه‌تی دهقی سو فیزی مه‌حوی وه‌کو نمونه	شعربت متون صوفیگری برای مثال: محوی	۲۰۱۰
آزاد عبدالواحد و مهدی فاتح	زمانی شیعری له نیوان نه- ز مونی شاعیر و نیستاتی‌کای ده‌فدا، نالی به نمونه	زبان شعری میان تجربه شاعر و زیباشناسی متن (مطالعه موردی: نالی)	۲۰۰۸
انور قادر	مؤتیقی پایز له شیعری مکانی بیسار انیدا	موتیف پاییز در اشعار بیسارانی	۲۰۰۷
انور قادر محمد	شئوازی شیعری مه‌وله‌ویی تاومگوزی له روانگی ستایل‌ناسیی شئواز ناسیی نویوه	سبک شعر مولوی تاوگوزی از دیدگاه سبک‌شناسی نو	۲۰۱۶
دل‌شاد علی محمد و ثاقبان علی میرزا	چینی زمانی ده‌فکانی نالی له‌ناستی بیکه‌ته‌ییدا	چینش زبان اشعار نالی از لحاظ ساختاری	۲۰۱۳
ظاهر لطیف کریم و عبدالقادر محمد امین	بنیاتی وینه له شیعری رؤمانتیکی کوردیدا	مبانی صور در شعر رمانتیسیسم کردی	۲۰۰۱
ظاهر لطیف کریم، نیان نوشیروان فؤاد	ره‌وره‌وی ره‌نگه‌کان له شیعری گوران دا	گردش رنگ‌ها در شعر گوران	۲۰۰۰
عبدالقادر حمه امین	تیرامانیک له‌سه‌ر رؤمانی سه‌گوه‌ر	نگرشی نقادانه راجع به رمان سگور	۲۰۰۳
فاضل مجید و بیستون عارف	ته‌کنیک و ره‌گه‌زی هونیری خواستراو ناونیشانی رؤمان وه‌ک نمونه	تکنیک و عنصر هنری برگرفته برای مثال عنوان رمان	۲۰۱۶
فاضل مجید و جلال انور	گفتوگزی راسته‌وخز له رؤمانی کوردیی کرمانجیی خواروودا (۲۰۰۳-۱۹۹۱)	دیالوگ مستقیم در رمان کردی کرمانج جنوبی (۱۹۹۱-۲۰۰۳)	۲۰۱۳
فاضل مجید و میران جلال	بونیدگه‌ری له نه‌دبیدا	ساختارگرایی در ادبیات	۲۰۱۰
کمال مصطفی معروف	وینه له شیعری مکانی قوبادی جه‌لیز اده‌دا	صور خیال در اشعار قباد جلی زاده	۲۰۰۳
محمد دلیر و امین مصری	*زمانی شیعری و زمانی رؤژنامه نویسی هیللی له په- کچوون و جی‌او‌ازی	زبان شعر و زبان روزنامه‌نگاری، عرصه تشابه و تفاوت	۲۰۰۹
محمد دلیر و هدایت عبدالله	خه‌ندمه‌کی بایی دلدار و گومی لامارتین	لبخند یار مغرور و برکه لامارتین	۲۰۰۷
محمد محوی و محمد احمد سعید	شی‌کردنه‌وی زمانه‌وانیی دوو دهقی شیعری مه‌وله‌وی و مه‌حوی	تحلیل زبانی دو متن شعری مولوی کرد و محوی	۲۰۱۱

تحلیل داده‌ها و پاسخ به مسئله چگونگی کاربرت و کاربرد نظریه ساختارگرایی در آن دو مجله:

لازم دانستیم که مقاله‌ها بر اساس پرداختن به ژانر متفاوت بررسی شود تا مشخص شود به کدام‌یک از آنها بیشتر روی آورده شده است و چگونگی کاربرت این نظریه و نظر کدام یک از نظریه‌پردازان بیشتر اساس قرار گرفته است. به دلیل حجم زیاد داده‌ها از آوردن و پرداختن به جزئیات خودداری شد؛ بنابراین تنها نتیجه تحلیل در اینجا بیان می‌شود.

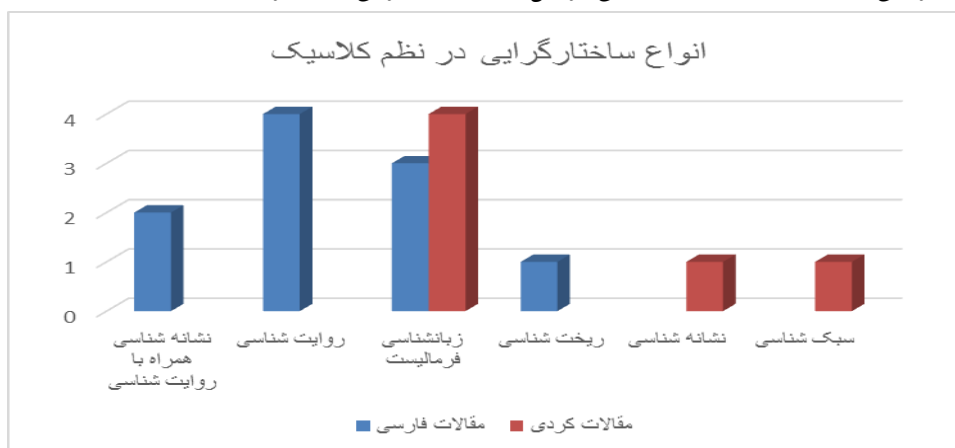
الف: نظم کلاسیک

۱. از نظریه پردازان: گریماس ۲ بار، همبورگر ۱ بار، پراپ ۲ بار، باختین ۱ بار، یاکوبسن و هالیدی ۲ بار و ویلیام نلز ۱ بار استفاده شده است؛ اما مقاله‌های کردی از نظریه پردازان: چامسکی، یاکوبسن، جانکوهن، لوتمن، موکاروفسکی، سوسور و پی یرس استفاده کرده‌اند که بیشتر نظریه پردازان فرمالیست هستند، به بیان دیگر مرحله قبل تر از ساختارگرایی و همه آنها درباره شعرشناسی و بیشتر زبان شعر بوده است.

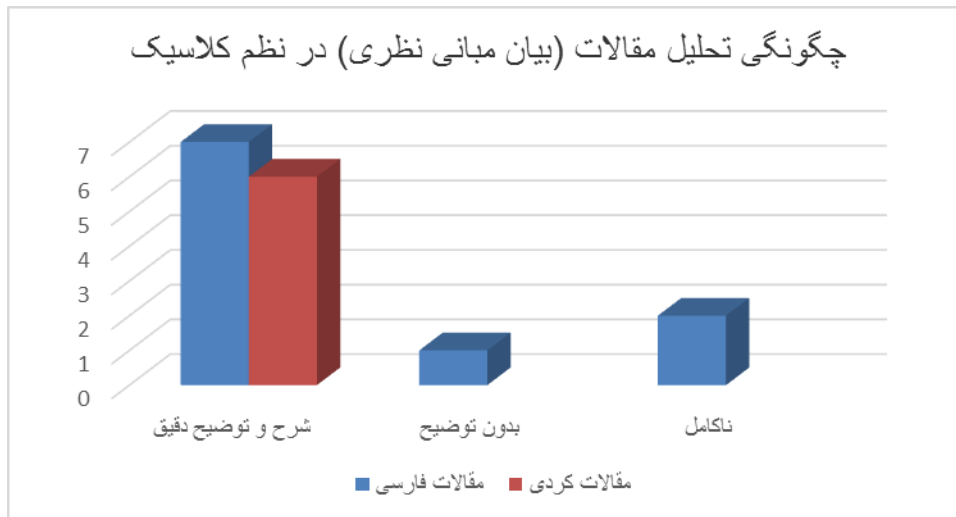
نمودار ۱- مقایسه میزان ارجاع به نظریه پردازان در نظم کلاسیک در مقالات کردی و فارسی

۲. انواع ساختارگرایی: نشانه‌شناسی همراه با روایت‌شناسی ۲ بار، روایت‌شناسی ۴ بار، زبان‌شناسی فرمالیست ۳ بار، ریخت‌شناسی ۱ بار. برای مقاله‌های کردی بیشتر از زبان‌شناسی فرمالیسم ۱ و نشانه‌شناسی ۱، سبک‌شناسی ۱ بار استفاده کرده‌اند. هرچند در مقاله‌های فارسی داده‌های تحلیل، شعر (شعر روایی) بوده‌اند؛ اما بیشتر از نظریه روایت‌شناسی ساختارگرا استفاده کرده‌اند؛ این خودبه‌خود سؤال ایجاد می‌کند و پژوهشگران را به این مفهوم نزدیک تر می‌کند که ساختارگراها در اصل بیشتر کار خود را به سمت روایت سوق می‌دادند تا شعر، می‌توان گفت در مقاله‌های فارسی مراحل اولیه ساختارگرایی را رد کرده‌اند.

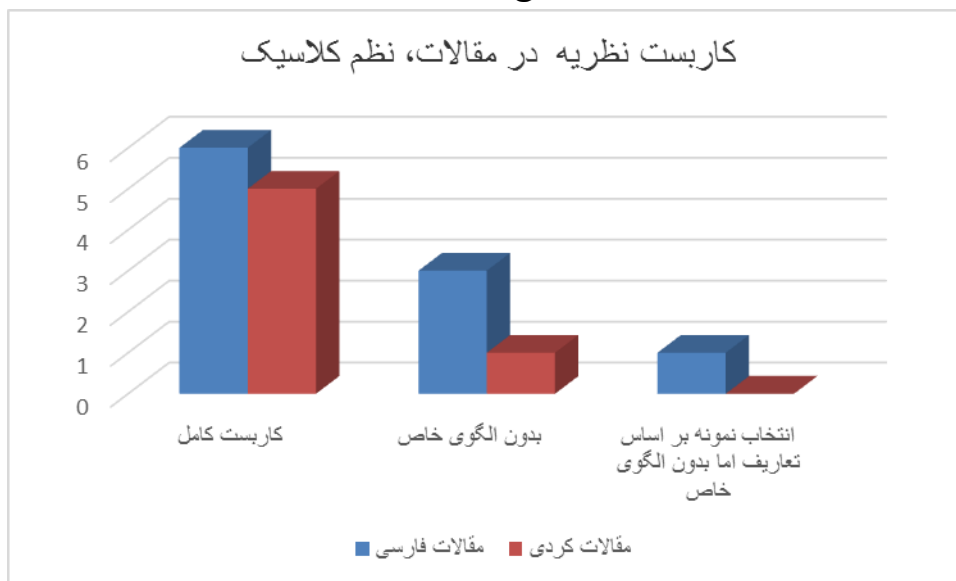
نمودار ۲- مقایسه میزان استفاده از انواع ساختارگرایی در مقالات کردی و فارسی

۳. از نظر چگونگی تحلیل (نوع بیان نظریه) مقالات فارسی از ۱۰ مقاله، ۷ مقاله شرح و توضیح نظریه کامل و دقیق انجام شده است. یکی از آنها درباره خود نظریه توضیح نداده است، ۲ مقاله دیگر خیلی کلی است و کامل نیست. در مقاله‌های کردی (۶ مقاله) نظریه را شرح و بیان کرده‌اند.

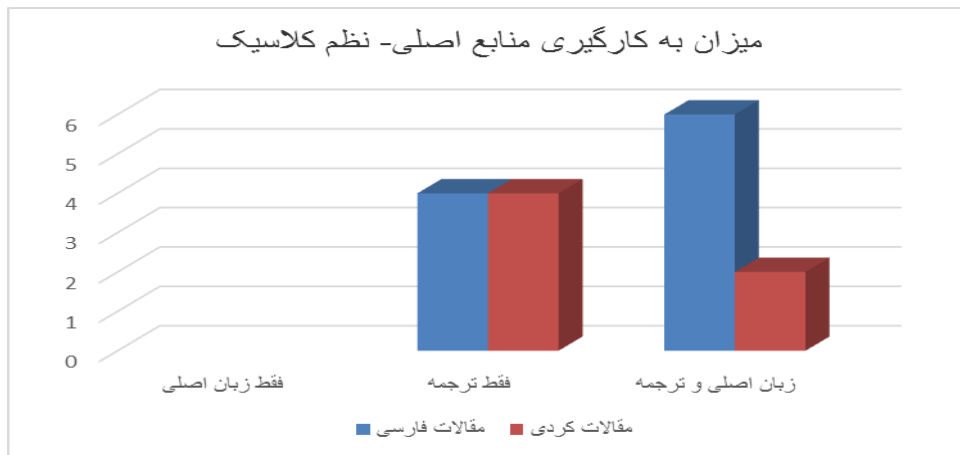
نمودار ۳- مقایسه چگونگی بیان نظریات استفاده‌شده در مقالات کردی و فارسی

۴. مقاله‌هایی که در تحلیل متون از نظریه استفاده کرده‌اند، مقالات فارسی: ۶ مقاله کاربرد کامل دارند، ۳ مقاله به سوی شخصی بودن تحلیل‌ها رفته‌اند و الگوی خاصی برای تحلیل ندارند؛ یکی از آنها بر اساس تعاریف نمونه‌ها را انتخاب کرده، اما تنها یک الگوی خاص ندارد تا کاربرتش براساس آن باشد. کاربرد در مقاله‌های کردی: ۵ تا از آنها کاربرد کامل دارد، یکی نیز کاربرد ندارد و بیشتر به شیوه نظری است و براساس هیچ الگویی نمونه‌های آن تحلیل نشده است.

نمودار ۴- مقایسه کاربرد نظریه در مقالات فارسی و کردی

۵. در به کارگیری منابع اصلی ساختارگرا، در مقاله‌های فارسی شش مورد از زبان اصلی و ترجمه استفاده کرده‌اند، چهار مورد فقط از ترجمه‌ها برای یافتن منابع اصلی استفاده کرده‌اند. از آن چهار مقاله، دو مورد در نوعیت کاربرد مشکل دارند. در مقاله‌های کردی دو مورد از زبان اصلی همراه با ترجمه، استفاده کرده‌اند؛ ۴ مورد دیگر از ترجمه‌های به زبان عربی استفاده کرده‌اند که ۳ موردش در کاربرد نظریه اشکال دارند. مقاله‌های: (زبان شعری میان تجربه شاعر و زیبایی‌شناسی متن، برای نمونه نالی، چینش زبان اشعار نالی از لحاظ ساختاری، شعریت متون سوفی‌گری محوی برای نمونه) هستند.

نمودار ۵- مقایسه میزان استفاده از منابع زبان اصلی در مقالات کردی و فارسی

۶. در مقاله‌های کردی و فارسی، چرایی وجود آن نوع از ساختار در متن بررسی شده، یا نمونه اکثراً تحلیل و بررسی نشده است و پژوهشگران سعی کرده‌اند تنها چیستی ساختار و زبان و انواع آن را بیان کنند و آن را آشکار سازند نه چرایی آن.

ب: نظم معاصر-مقاله‌ها

• در مقاله‌های فارسی درباره اشعار معاصر به این نظریه نپرداخته‌اند، اما پنج مقاله کردی درباره شعر معاصر از نظریه ساختارگرایی استفاده کرده‌اند؛ به این صورت:

۱. درباره نظریه پردازان به صورت کلی بحث شده و به نام نظریه پرداز ویژه‌ای اشاره نشده است. در واقع کاربرد نظریه در این مقالات ناقص است.

۲. از انواع نظریه‌ها اکثراً زبان‌شناسی فرمالیستی آمده است. ۳. سه مقاله از آنها به شرح و توصیف نظریه‌ها به طور منسجم پرداخته‌اند، دو مقاله دیگر چند تعریف کلی از نظر دیگران و درباره زبان شعر و صور آورده‌اند.

۴. درباره کاربرد نظریه‌ها: چهار مقاله هرچند براساس فرمالیسم نمونه‌ها را انتخاب و تحلیل کرده، هیچ اسمی از نظریه و نظریه پرداز خاصی نیامده است، نوعی سرقت رأی یا نظریه است؛ زیرا این نوع تحلیل‌ها خیلی واضح و روشن به فرمالیسم و ساختارگرایی بازمی‌گردد. تحلیل‌ها و پاسخ به چرایی آنها شخصی است و از هیچ نظریه‌ای بهره نبرده‌اند چنین به نظر می‌رسد که بایستی از نظریه‌های نشانه‌شناسی استفاده می‌کردند.

۵. درباره منابع آنها: در چهار مقاله از منابع کردی و ترجمه‌های عربی استفاده شده است، منابع اصلی مستقیماً کاربرد ندارند. یکی نیز از هیچ منبع ساختارگرایی استفاده نکرده است و تنها یک منبع دارد که می‌توان گفت شاید این یکی از اسباب وجود ایراد در توضیح نظریه‌ها و کاربرد آن باشد؛ زیرا پژوهشگران نتوانسته‌اند مستقیماً معطوف به اصل نظریه شوند.

• در مقاله‌های فارسی با این نظریه به تحلیل شعر نو یا معاصر نپرداخته‌اند. یکی از دلایل بی‌توجهی به این مسئله این است که در دوران معاصر اهمیت شعر در دانشگاه‌ها کمتر شده و نظریه ساختارگرایی نظریه‌ای است که بیشتر به سوی روایت و نثر است تا شعر.

پ: مقاله‌هایی که درباره متون نثر/داستان کلاسیک هستند

در مقاله‌های کردی هیچ مقاله‌ای را نیافتیم که درباره نثر کلاسیک باشد. به نظر می‌رسد دلیل این حالت دو مورد باشد: یکی اینکه در ادبیات کردی به خصوص در ادبیات کلاسیک نثر خیلی کم است، دیگر اینکه خود نظریه پردازان علاقه بیشتری به شعر دارند و با آن آشنا بوده‌اند و همان‌طور که ذکر شد شاید پژوهشگران کردی به آن پی نبرده‌اند که ساختارگرایی بیشتر با نثر یا داستان سروکار دارد؛ به‌ویژه ساختارگرایان فرانسوی خیلی کم به شعر توجه داشته‌اند (نک. کالر، ۱۳۸۸: ۲۶۴). هرچند به

نظر کالر درباره داستان و روایت هم «ساختگرایان فرانسوی هیچ‌گویی تمام‌عیاری از نظام ادبی به دست نمی‌دهند، اما مسائل و قاعده‌بندی‌هایی که اینجا مطرح شد دست‌کم نوعی چارچوب اولیه در اختیار ما قرار می‌دهد تا بتوانیم به رمان در قالب نوعی ساخت‌نشانه‌شناسی بیندیشیم» (همان: ۳۲۸). یا می‌توان این سؤال را مطرح کرد که توجه و اصرار پژوهشگران چرا هنوز بر شعر است و کمتر به داستان و نثر توجه می‌کنند؟ می‌توان گفت پاسخ این پرسش به تنهایی نیاز به یک پژوهش مستقل دارد.

• در مقاله‌های فارسی

۱. از نظریه‌پردازان مثل یونگ، پراپ، باختین، کاستانیو، تودورف، مکپیل، فروید، سوسور، پی‌یرس، جکسون و فوکو استفاده کرده‌اند.

۲. بیشترین انواع ساختارگرایی (چهار مورد روایت‌شناسی، یک مورد ریخت‌شناسی، یک منطق مکالمه‌ای، دو مورد نشانه‌شناسی، یک مورد دیرینه‌شناسی، یکی سبک‌شناسی، یکی اسطوره‌شناسی، یکی روان‌شناسی) یا به‌طور مستقل یا با هم استفاده شده است.

۳. در شرح و بیان نظریه‌ها، مقاله از آنها به‌خوبی نظریه را توضیح داده است، دو مورد پراکنده نظریه‌ها را بیان کرده است.

۴. ۸ مقاله به‌درستی کاربری دارند و تحلیل و چرایی آنها براساس نظریه‌های روان‌شناسی و نشانه‌شناسی آمده است. یکی از آنها تحلیل شخصی دارد، دو مورد دیگر کاربری دارد و تحلیل شده است و حتی نظریه‌ها را نیز نقد کرده است که به نظرشان با خود متن تحلیل‌شده گنجایش کاملی ندارد و کافی نیست.

۵. منابع: ده مقاله برای یافتن نظریه ساختارگرایی از زبان اصلی استفاده کرده است، همراه با ترجمه‌های فارسی و عربی. تنها یکی از آنها از منابع فارسی و ترجمه‌های فارسی و عربی استفاده کرده است.

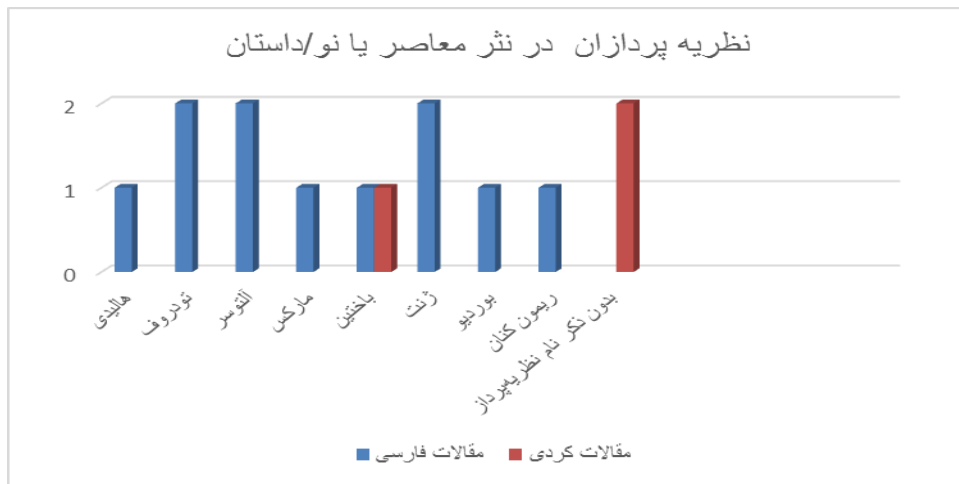
- در اینجا می‌توان گفت شاید آشنایی با منابع اصلی یکی دیگر از اسباب موفقیت این بررسی‌ها شده است.
- بهتر شدن و فهمیدن نظریه‌ها و کاربری آنها نشانه این است که پژوهشگران فارسی بیشتر با نظریه‌ای که برای نثر یا روایت است و برای خود نثر و روایت به کار می‌رود، سروکار دارند تا اینکه نظریه روایت‌شناسی باشد و شعر را با آن تحلیل کنند که نتیجه این تحلیل نشان می‌دهد حتی اگر شعر روایی باشد، در کاربری و فهمیدن نظریه روایت‌شناسی برای آن مشکل پیدا می‌کند.

- در مقاله‌های فارسی، تکرار شدن این نظریه‌ها به‌خصوص نظریه‌های تودورف و پراپ باعث شده که بیشتر به آنها اشراف داشته باشند.

ت: مقاله‌هایی که درباره متن‌های نثر معاصر یا نو/داستان نوشته‌اند.

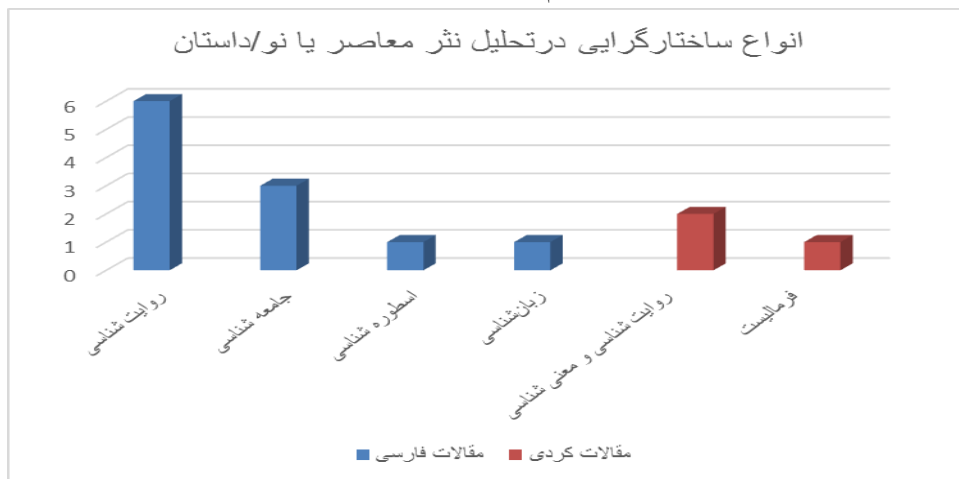
تسلیمی بر این باور است که به آن صورتی که تودورف انجام داد، نمی‌توانیم به نقاط مشترک داستان‌های نو پی ببریم؛ زیرا آنها دستور و نظام مشترک ندارند (۱۳۹۰: ۷۶)، اما سؤال این است که آیا واقعاً نمی‌شود داستان‌های امروزی دارای ساختار مشترک، یا نوعی از همانندی باشند؟ یا برای همین در نقد کردی از داستان کمتر سخن گفته شده است؟ برای جواب این سؤال به تحلیل مقاله‌های نوشته‌شده درباره داستان نو نگاهی می‌اندازیم:

۱. از نظریه‌پردازان مانند هلیدی، تودورف سه بار، آلتوسر سه بار، مارکس سه بار، باختین یک بار، ژنت دو بار، بوردیو یک بار، ریمون کتان یا به‌شیوه کلی و یا با نظر نظریه‌پردازان دیگر استفاده شده است. در مقاله‌های کردی به‌جز باختین، دو مقاله دیگر به‌شیوه کلی بحث شده و تنها براساس نظریه یک نظریه‌پرداز تحلیل نشده است.

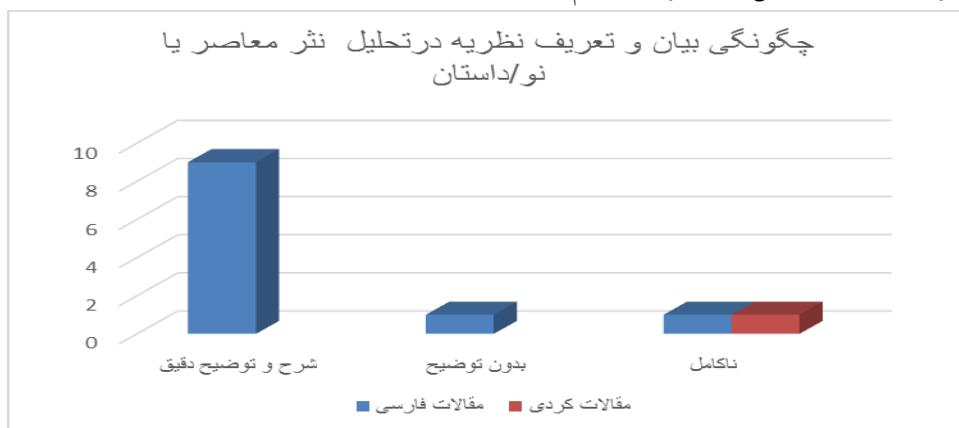
نمودار ۱- مقایسه میزان ارجاع به نظریه پردازان در نثر معاصر در مقالات کردی و فارسی

۲. از انواع ساختارگرایی: روایت شناسی شش بار، جامعه شناسی سه بار، اسطوره شناسی یک بار، زبان شناسی یک بار. در مقاله های کردی دو تا از روایت شناسی و معنی شناسی با هم و یکی از آنها کلی نگر فرمالیست هستند.

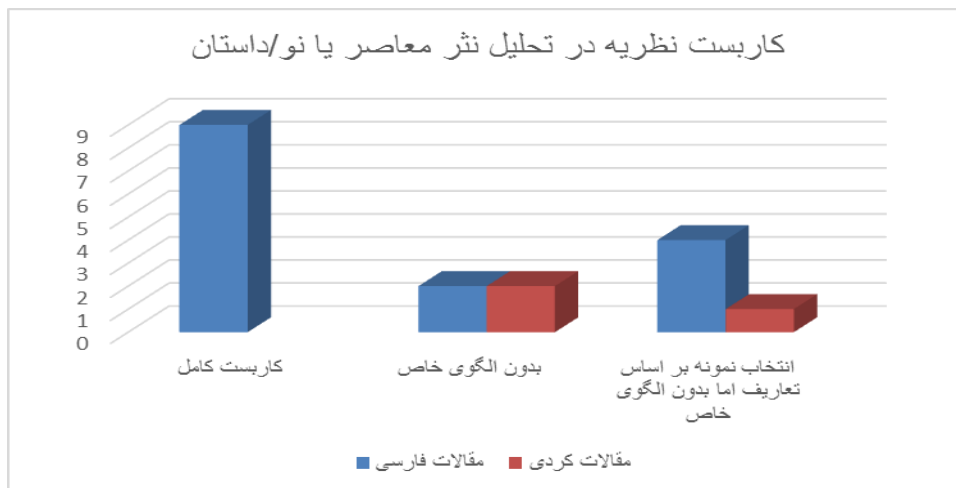
نمودار ۲- مقایسه میزان استفاده از انواع ساختارگرایی در مقالات کردی و فارسی

۳. درباره شرح و بیان نظریه، نه مقاله نظریه ها را بیان و تعریف کرده اند و یکی مبانی نظری ندارد و می گوید در مقاله های قبلی هست و دیگری به شکل کلی شرح و توصیف کرده است. در همه مقاله های کردی به شکل کلی و از تعریف و نظر دیگران درباره نظریه ها آورده اند، حتی یک نظریه منسجم بیان نشده است.

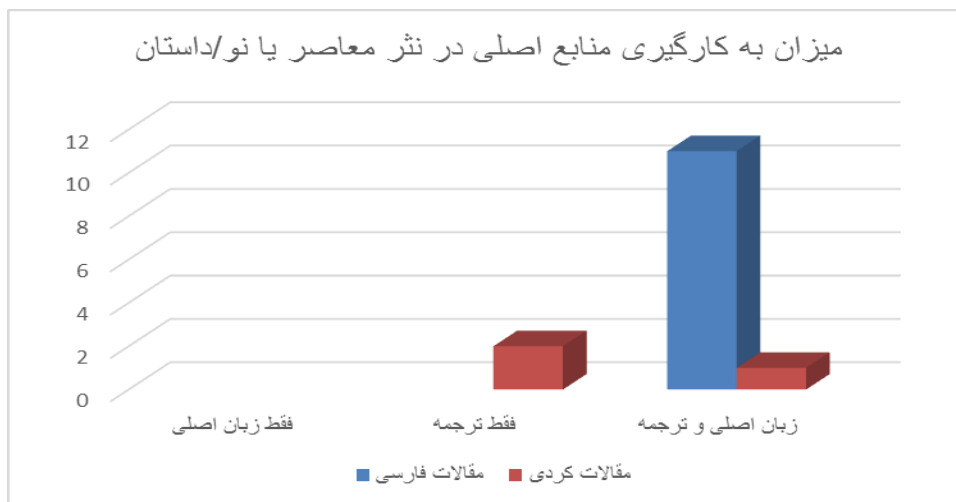
نمودار ۳- مقایسه چگونگی تحلیل نظریات استفاده شده در مقالات کردی و فارسی

۴. از لحاظ کاربرد نقد و نظریه‌ها در نه مقاله نظریه کاربرد دارد؛ اما چهار مورد تحلیل و چرایی نیامده است و دو مورد دیگر نظریه منسجمی کاربرد ندارد؛ برای مقاله‌های کردی یکی از آن‌ها تنها تعریف و بیان است و می‌توان گفت تفسیر است نه تحلیل. انتخاب نمونه‌ها براساس تعاریف قبلی است، دو مقاله دیگر یک نظریه منسجم کاربرد ندارد، تحلیل‌ها شخصی است و چرایی آن بیان نشده است.

نمودار ۴- مقایسه کاربرد نظریه در مقالات فارسی و کردی

۵. در همه مقاله‌های فارسی از منابع اصلی و ترجمه استفاده شده است. در یکی از مقاله‌های کردی از منابع کردی و عربی و انگلیسی استفاده کرده است (منابع اصلی و ترجمه)، ۲ مورد دیگر فقط کردی و ترجمه‌های عربی از منابع اصلی استفاده نکرده‌اند که این باعث درک کمتر نظریه شده است.

نمودار ۵- مقایسه میزان استفاده از منابع زبان اصلی در مقالات کردی و فارسی

- درباره نثر نو هم مقاله‌های کردی خیلی کمتر از مقاله‌های فارسی هستند و این دوباره همان پرسش را ایجاد می‌کند که چرا در داستان‌های نو هم خیلی کم به این نظریه پرداخته‌اند.
- در مقاله‌های کردی که درباره نثر معاصر هستند، از لحاظ آوردن نظریه‌پرداز ویژه، شرح و بیان نظریه و کاربرد آن خیلی کلی‌نگراند و پراکنده درباره آنها حرف زده‌اند و منسجم نیستند که به نظر می‌رسد دلیل آن فهم ناقص نظریه، ترس از نظریه و درنهایت علمی نبودن پژوهش باشد.

ث: مقاله‌های درباره فیلم

در پژوهش‌های کردی درباره فیلم بررسی نشده است. در مقاله‌های فارسی تنها یک مقاله با نظریه‌ی ساختارگرایی - نشانه‌شناسی سوسور بررسی شده است که نظریه را به‌خوبی توضیح داده و کاربرد هم دارد و از منابع اصلی نیز استفاده کرده است.

ج: مقاله‌های درباره متون نقدی یا نقد نقد و نظریه

در مقاله‌های کردی درباره متون نقدی یا نظریه، پژوهشی انجام نشده است؛ اما در مقاله‌های فارسی سه مقاله هست یکی از آنها به‌کلی با نگرش ساختارگرایی بررسی شده و دو مقاله‌ی دیگر درباره نظر باختین و روایت‌شناسی آن است و به‌طور کلی درباره نظریه و خود نظریه‌ها سخن گفته است. در تحلیل کاربرد به این دلیل که مقاله‌ها بیشتر نوعی از نقد نقدند، دست پژوهشگر به روی نظر شخصی بازتر شده است؛ به همین دلیل در تحلیل مقاله‌ها نظر شخصی بیشتر آمده و نظریه منسجم و ویژه به‌تنهایی برای تحلیل مقاله‌ها نیامده است که نیاز به نظریه‌هایی درباره نقد نقد هم باشد. دو مقاله از آنها از منابع اصلی و ترجمه فارسی استفاده کرده‌اند یکی نیز از منابع فارسی و ترجمه استفاده کرده است.

چ: مقاله‌هایی درباره نظریه‌های متفاوت ساختارگرایی هستند و تحلیل متن خاصی نیستند

۱. در مقاله‌های فارسی بیشتر نظر این نظریه‌پردازان: بارت، تودورف، پراپ، فرای، لوتمن، سوسور، گریماس، باختین، چی.ال.پرمیاکوف، آمده است.

۲. نوع نظریه‌های بررسی شده ساختارگرایی: فرمالیستی ۲بار، روایت‌شناسی ۳بار، نشانه‌شناسی ۲بار، ساختارگرایی به‌شکل کلی و اسطوره‌شناسی هستند.

۳+۴. اکثر این مقاله‌ها شرح و بیان نظریه هستند یا به‌صورت کلی یا به‌شیوه ویژه و درباره یک نظریه خاص‌اند؛ به‌جز یکی از مقاله‌ها که ترجمه نظریه است. به همین دلیل کاربرد نظریه ندارند، زیرا تحلیل متن نیستند.

۵. همه آنها بیشتر از منابع اصلی استفاده کرده‌اند که این خود نشان از فهم و درک بیشتر نظریه‌هاست. در مقاله‌های کردی تنها یک مقاله هست که درباره نظریه ساختارگرایی است آن هم به‌شیوه کلی از آن بحث کرده و تلاش بر بیان نظریه است و تحلیل متن نیست و به جزئیات نظریه پرداخته است، از منابع کردی و ترجمه استفاده کرده و منابع اصلی ندارد. ناگفته نماند جواب این سؤال که آیا در این مقاله‌ها به‌خوبی و به‌طور دقیق نظریه را فهمیده و براساس الگوهای آن تحلیل شده است یا نه، نیاز به بررسی کامل و مستقل دیگری دارد.

در مقالات کردی تنها به شعر - که بیشترین است - و داستان (یک مورد) پرداخته‌اند که این خود یک سؤال جدی به ذهن متبادر می‌کند که چرا پژوهشگران دانشگاهی‌گرد به انواع مختلف ادبی آنچنان توجهی ندارند؛ به‌ویژه درحالی‌که بنیان نظری آنها ساختارگرایی است. به نظر می‌رسد علاوه بر فهم نادرست این نظریه، به نوع نگرش پژوهشگران و اهمیت‌دادن آنها به دیگر ژانرهای ادبی مربوط است. همچنین عدم پیشرفت و هم‌سویی با تاریخ نظریه‌هاست؛ زیرا هنوز در مرحله اولیه این نظریه (فرمالیسم) هستند.

نتیجه

از نتایج تحلیل‌ها چنین دریافتیم که در مقاله‌های کردی، اکثر آنها به تحلیل واقعی، به بیان دیگر چرایی وجود نوع ساختار، در متن بررسی شده نپرداخته‌اند، یا در پی معنی برآورده (زیرساخت) نبوده‌اند، به‌ویژه در تحلیل شعر نو که به‌خوبی نظریه‌ها تبیین نشده است و تحلیل‌ها شخصی و سلیقه‌ای هستند، در مقاله‌های فارسی باوجود کاربرد نظریه، به‌جز بررسی‌هایی که درباره نثر کلاسیک فارسی شده است - که آنها تقریباً کامل‌ترین جزء آنها هستند و تلاش بر جواب چرایی وجود نوع ساختار و معنی و فهم در آنها به واسطه نظریه‌های نشانه‌شناسی و روان‌شناسی شده است - در خیلی از مقاله‌های دیگر به‌جز تحلیل

ساختار و یافتن چرایی آن و ارتباطش با معنی و زیرساخت آن نیامده است. البته پنج مقاله فارسی و یک مقاله کردی، تحلیل نیستند و تنها بیان نظریه‌اند. باید یادآور شد که آوردن و شرح و توضیح نظریه‌ها دال بر کاربست درست نظریه در متن نیست. گاه هر چند محقق به خوبی به شرح و تفسیر نظریه مدنظر پرداخته، در به کار بردن آن بر روی متن دچار مشکل شده است. در مقاله‌های فارسی مربوط به شعر معاصر از این نظریه استفاده نکرده‌اند. شاید به این دلیل که پژوهشگران فارسی‌زبان بدین باورند که نظریه‌ای که بیشتر اساسش تحلیل روایت است (ساختارگرایی)، بهتر است برای نثر یا داستان به کار رود تا شعر. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد هرچند شعر روایی باشد، به کار بردن نظریه مختص به روایت‌شناسی، در تحلیل آن مشکل ایجاد می‌کند. بنابراین نظریه‌پردازانی که در این مقاله‌ها آمده‌اند، در مقالات فارسی بیشتر نظریه‌پردازان روایت‌شناسی بوده‌اند؛ از جمله: تودوروف، باختین، پراپ. در مقاله‌های کردی بیشتر به نظریه‌پردازان شعر مانند یاکوبسن، جان‌کوهن، لوتمن روی آورده‌اند. نام برخی از نظریه‌پردازان ساختگرا به هیچ عنوان در مقاله‌های کردی نیامده است؛ درحالی‌که در مقاله‌های فارسی وجود دارند. از جمله آلتوسر، فوکو، فرای، کمپیل، ژنت، کاستانیو، بوردیو، ریمون کتان و... که چنین استنباط می‌شود که دلیل این حالت، ماندن پژوهشگران کرد در ژانر شعر، ناآگاهی از همه لایه‌های این نظریه و سطحی‌نگریستن به آن است. نپرداختن به نثر کلاسیک (نه داستان نو) در مقاله‌های کردی به نظر ما به دو دلیل است: یکی اینکه در ادبیات کردی به خصوص در ادبیات کلاسیک نثر خیلی کم است، دیگر اینکه خود پژوهشگران بیشتر به شعر علاقه دارند و با آن آشنا هستند. در نثر نو هم پژوهش‌های کردی، خیلی کمتر از مقاله‌های فارسی است و از لحاظ آوردن رأی نظریه‌پرداز ویژه، شرح و بیان نظریه و کاربست آن خیلی کلی و پراکنده کار شده است و منسجم نیستند که این نشان از درک ناقص نظریه، ترس از نظریه و سرانجام، علمی‌نبودن پژوهش است و اینکه تفسیری و سلیقه‌ای هستند نه تحلیلی.

در مقاله‌های کردی تنوع ژانرها به چشم نمی‌آید. اما در مجله نقد ادبی برعکس این حالت دیده می‌شود. از لحاظ انواع ساختگرا و کاربرد آن در تحلیل متون در مقاله‌های فارسی از جامعه‌شناسی، روایت‌شناسی و نشانه‌شناسی استفاده شده است؛ در صورتی که تنها یکی دو مورد در مقاله‌های کردی از آنها بهره گرفته شده و آن هم زبان‌شناسی است که خیلی از مقاله‌های کردی به آن روی آورده‌اند. همچنین برعکس مقاله‌های فارسی، نظریه‌هایی چون اسطوره‌شناسی ساخت‌گرا، دیرینه‌شناسی، روان‌شناسی ساخت‌گرا و منطق مکالمه‌ای باختین، اصلاً در مقاله‌های کردی وجود ندارد. نکته دیگر این مقاله‌ها (دو مجله) خودداری پژوهشگران از مطالعه منابع به زبان اصلی یا خود منابع درجه اول ساختگرایی است که رابطه مستقیمی با نوع کاربست و تحلیل متون دارد. به طوری که آنهایی که منابع اصلی و مستقیم دارد کمتر از لحاظ نوع تحلیل و کاربرد نظریه مشکل دارند؛ می‌توانیم یکی از اسباب فهم ناقص نظریه بشماریم. پس از بررسی و تحقیق در مقالات چاپ‌شده هر دو مجله، متوجه می‌شویم تاریخ بیشتر مقاله‌های کردی قبل‌تر از چاپ مقاله‌های فارسی هستند و چاپ این مقاله‌ها در کردستان عراق کاملاً در محیط آزاد پژوهشی به دور از هر سانسور علمی و سیاسی و اجتماعی انجام گرفته است؛ اما در کاربست و درک نظریه بیشتر دچار مشکل شده‌اند.

منابع

۱. احمدی، بابک. (۱۳۸۴). *ساختار و تاویل متن*، چاپ هفتم، تهران: مرکز.
۲. اردستانی، علی. (۱۳۹۴). «ساختارگرایی و مسئله معنا در علوم انسانی»، شماره پنجم، سال دوم، فصلنامه سیاست، ص ۵-۱۷.
۳. اسکولز، رابرت. (۱۳۹۸). *درآمدی بر ساختارگرایی در ادبیات*، ترجمه فرزانه طاهری، تهران: چاپ چهارم، آگاه.
۴. برسلا، چالز. (۱۳۸۹). *درآمدی بر نظریه‌ها و روش‌های نقد ادبی*، ترجمه مصطفی عابدینی‌فرد، چاپ دوم، تهران: نیلوفر.

۵. تودورف، تروتان. (۱۳۹۶). *بوطیقای ساختگرا*، ترجمه محمد نبوی، چاپ پنجم، تهران: آگه.
۶. حبیب، م. ا. ر (۱۳۹۶). *نقد ادبی مدرن و نظریه*، سهراب طاووسی، چاپ دوم، تهران: نگاه معاصر.
۷. زرشناس، شهریار. (۱۳۸۲). «درآمدی بر بنیان‌های فلسفی ساختگرایی و ساختارشکنی در نقد ادبی»، ادبیات داستانی، شماره ۶۸، ص ۱۲-۲۱.
۸. شکرخواه، یونس. (۱۳۸۱)، «بنیادهای اندیشه ساختگرا»، گلستانه: اسفند ۱۳۸۰ و فروردین ۱۳۸۱ شماره ۳۷ و ۳۸.
۹. صابری، علی، تقوی فردود، احمد امین. (۱۳۹۵). «فرانقد ادبی در آثار سید مرتضی (ره)»، پژوهش‌نامه نقد ادب عربی، شماره ۱۳، ۷۵-۱۰۴.
۱۰. طلوعی، وحید و رضائی، محمد. (۱۳۸۶). «ضرورت کاربست ساختارگرایی تکوینی در جامعه‌شناسی ادبیات جامعه (ساختارگرایی روش)»، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره هشتم، شماره ۳، ۳-۲۷.
۱۱. عباسی، محمد. (۱۳۸۷). *عبدالقاهر جرجانی و دیدگاه‌های نوین در نقد ادبی*، ترجمه مریم مشرف، تهران: چشمه.
۱۲. فالر، راجر و دیگران. (۱۳۹۴). *زبان‌شناسی و نقد ادبی*، ترجمه مریم خوزان و حسین پاینده، چاپ پنجم، تهران: نشر نی.
۱۳. قاسمی‌پور، قدرت. (۱۳۸۶). *درآمدی بر فرمالیسم در ادبیات*، اهواز: رسش.
۱۴. _____ (۱۳۹۱). *صورت‌گرایی و ساختارگرایی در ادبیات*، اهواز، دانشگاه شهید چمران.
۱۵. قربانیان رهورد، سعید. (۱۳۹۶). *آسیب‌شناسی مقالات علمی- پژوهشی دانش‌آموختگان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌های ایران در حوزه نقد فرمالیستی از سال ۱۳۷۵ تا بهار ۱۳۹۵*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. استاد راهنما: دکتر داود عمارتی مقدم.
۱۶. کالر، جانانان. (۱۳۸۸). *بوطیقای ساخت‌گرا*، ترجمه کورش صفوی، تهران: چاپ اول، مینوی خرد.
۱۷. کیانی بارفروش، هاله و رضوانیان، قدسیه. (۱۳۹۸). «تحلیل انتقادی مقالات علمی پژوهشی نظریه‌محور در نشریات ادبی دانشگاهی بر مبنای تحول روش‌شناختی علوم انسانی»، مجموعه مقالات هفتمین همایش ملی نقد و نظریه ادبی، جلد دوم، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره): ۵۰۱-۵۳۲.
۱۸. گندمکار، راحله. (۱۳۹۶). *آشنایی با معنی‌شناسی ساختگرا*، تهران: نشر علمی.
۱۹. گلی، حسین و رضائی هفتادر، غلامعباس. (۱۳۹۱). «نقد ساختارگرایی در گذر نظریه و تطبیق»، پژوهش‌نامه نقد ادبی، دوره ۱، شماره ۲.
۲۰. لتریچیا، فرانک. (۱۳۹۳). *بعد از نقد نو*، ترجمه مشیت علایی، چاپ دوم، تهران: مینوی خرد.
۲۱. مکاریک، ایرناریما. (۱۳۹۳). *دانشنامه نظریه‌های ادبی معاصر*، ترجمه مهراں مهاجر، چاپ پنجم، تهران: نشر آگه.
۲۲. هارلند، ریچارد. (۱۳۹۵). *ابرساخت‌گرایی (فلسفه ساخت‌گرایی و پساساخت‌گرایی)*، ترجمه فرزانه سجودی، چاپ سوم، تهران: سپهر.

منابع کردی

۲۳. بهرزنجی، علی تاهیر. (۲۰۰۷). *رمخنه‌ی بونیادگیری له تیوره‌وه بو پراکتیزه‌کردن*، نامه دکتورا، زانکوی سلیمانی.
۲۴. کارزان کریم امین. (۲۰۰۹). *ناراسته‌کانی رمخنه‌ی شیعی کوردی*، نامه‌ی ماستر، زانکوی سه‌لاحه‌دین، هه‌ولیر.
۲۵. ره‌شید، فواد. (۲۰۱۸)، *میتودۆلۆجی و رمخنه‌ی نهدهبی کوردی*، چاپی یه‌که‌م، هه‌ولیر، چاپخانه‌ی روشنبیری.